

طراحی مدل توسعه ورزش دانش آموزی ایران

اکبر میرزایی کالارا^۱، مهرعلی همتی نژاد^۲، رحیم رضانی نژاد^۳

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه گیلان

۲. استاد تمام مدیریت ورزشی، دانشگاه گیلان (نویسنده مسئول)

۳. استاد تمام مدیریت ورزشی، دانشگاه گیلان

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۰۷/۲۴

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۱۱/۰۷

چکیده

هدف این پژوهش، طراحی مدل ساختاری توسعه ورزش دانش آموزی بود. روش پژوهش از نوع توصیفی-تحلیلی بود. جامعه آماری پژوهش شامل کارشناسان معاونت تربیت بدنی و سلامت وزارت آموزش و پرورش، ادارات کل استان‌ها، مناطق و شهرستان‌ها، فدراسیون ورزش‌های دانش آموزی و معلمان تربیت بدنی بودند. نمونه آماری به تعداد قابل کفایت جهت مدل‌سازی معادلات ساختاری (۲۴۹ نفر) انتخاب و نظرخواهی شدند. بر اساس مطالعه نظری و مصاحبه با متخصصان، پرسش‌نامه محقق‌ساخته‌ای تنظیم گردید و با استفاده از نظر متخصصان روایی (محتوایی)، پایایی (آلفای کرونباخ) و اعتبار عاملی (برازش مدل) تأیید شد. از روش مدل‌سازی معادلات ساختاری (نرم افزار PLS) جهت تحلیل یافته‌ها استفاده شد. نتایج پژوهش نشان داد عوامل استراتژی‌ها، فرایندها و مسیرها دارای اثر مستقیم و معناداری بر پیامدهای توسعه می‌باشند و عامل ذینفعان نیز از طریق استراتژی‌ها بر پیامدهای توسعه اثر دارد. بر اساس نتایج پژوهش می‌توان بیان کرد توسعه ورزش دانش آموزی فرآیندی پویا است و برای تحقق آن و حصول پیامدهای توسعه، ذینفعان، استراتژی‌ها، فرایندها و مسیرهای توسعه ورزش با هم عمل می‌کنند. از این رو سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان باید به هنگام تدوین سیاست‌ها و برنامه‌های توسعه ورزش دانش آموزی به ذینفعان، استراتژی‌ها، فرایندها و مسیرهای توسعه ورزش توجه کنند و آنها را مد نظر قرار دهند.

واژگان کلیدی: توسعه ورزش، ورزش دانش آموزی، مدل‌سازی توسعه، پیامدهای توسعه

1. Email: akbar.mirzaei25@yahoo.com

2. Email: ma_hemati@yahoo.com

3. Email: ra.ramezaninejad@gmail.com

مقدمه

تربیت بدنی و ورزش یک بخش ضروری از برنامه رسمی مدارس هستند. ورزش دانش‌آموزی رویکردی کارآمد برای افزایش فعالیت جسمانی دانش‌آموزان از طریق برنامه‌ها، فعالیت‌ها و رویدادهای ورزشی در یک محیط حمایتی با زیر ساخت‌ها و امکانات امن و راحت است. در مجامع سیاسی، رسانه‌ها، و محیط‌های علمی و مطالعات انجام گرفته در زمینه ورزش دانش‌آموزی، در مورد پتانسیل ورزش مدارس برای حل مشکلات متعدد اجتماعی، روان‌شناختی و آموزشی دانش‌آموزان تردیدی وجود ندارد (پوت و همکاران، ۲۰۱۴: ۴۸۴-۴۹۱). بروور^۲ (۲۰۱۰) بیان می‌کند هدف از مشارکت در ورزش مدارس آشنایی دانش‌آموزان با "فرهنگ حرکت"^۳ و مسیری برای ورود به سطوح مختلف ورزش است. به اعتقاد برخی از محققان، ورزش دانش‌آموزی پایه و اساس توسعه ورزش در سایر سطوح است و تا زمانی که ورزش مدارس توسعه نیابد توسعه در سایر سطوح سخت، دشوار و مقطعی خواهد بود (بلویس و اسمیت،^۴ ۲۰۱۰: ۷۸-۵۶). اسچولنکورف^۵ (۲۰۱۷) توسعه ورزش را مشتمل بر ساختارها، سیستم‌ها، فرصت‌ها و فرآیندهایی می‌داند که افراد را قادر می‌سازد در ورزش شرکت کنند و عملکرد خود را تا سطح دلخواه ارتقا دهند. به اعتقاد اسونسن و همکاران^۶، (۲۰۱۷) هدف اولیه از توسعه ورزش دانش‌آموزی نیز ترویج مشارکت جمعی در میان دانش‌آموزان است. شری و همکاران^۷ (۲۰۱۵) نیز اظهار داشتند هدف برنامه توسعه ورزش دانش‌آموزی افزایش مشارکت در ورزش، شناسایی و توسعه استعدادها، ورزشی، ترویج فرهنگ سبک زندگی سالم و فعال و تقویت انسجام اجتماعی در بین دانش‌آموزان و به تبع آن در جامعه است. با مرور مبانی نظری و اهداف مندرج در اسناد بالا دستی و راهکارهای ارائه شده در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، هدف توسعه ورزش دانش‌آموزی در ایران افزایش علاقه، آگاهی و مشارکت دانش‌آموزان در ساعت تربیت بدنی، مسابقات و رویدادهای ورزشی دانش‌آموزی، افزایش حمایت ذینفعان و به خصوص والدین و جامعه از ورزش مدرسه، ارتقا امکانات و تجهیزات ورزشی مدارس، توانایی جذب منابع مالی و توسعه مسیرهای مشارکت و استعدادیابی در ورزش دانش‌آموزی و در نهایت ارتقا سواد حرکتی و ترویج سبک زندگی سالم و فعال در دانش‌آموزان است. بنابراین با توجه به نتایج تحقیقات، توسعه ورزش دانش‌آموزی "ارائه فرصت‌های ورزشی جذاب، مقرون به صرفه و پایدار با در نظر گرفتن نیازها، انگیزه‌ها و انتظارات متنوع

-
1. Pot et al.
  2. Breuer
  3. Movement culture
  4. Bloyce & Smith
  5. Schulenkorf
  6. Svensson et al.
  7. Sherry et al.

و متغیر دانش‌آموزان صرف نظر از سن، علاقه، توانایی و جنسیت به منظور اطمینان از مشارکت در ورزش در یک محیط حمایتی و ایمن برای رسیدن به تجارب مثبت، رضایت‌بخش و ارتقا عملکرد تا سطح دلخواه‌شان" است (بوکارو و همکاران، ۲۰۱۲: ۳۸-۳۱ و آنا و میچل، ۲۰۱۸).

ورزش تربیتی و آموزشی، جایگاه ویژه‌ای در نظام تعلیم و تربیت رسمی (از دوره پیش دبستانی تا دانشگاه) دارد و مورد توجه سیاست‌های کلان کشور قرار دارد. توسعه تربیت‌بدنی و ورزش به عنوان زمینه‌ساز تأمین و تربیت نیروی انسانی سالم و تندرست، بخشی از برنامه‌های توسعه ملی به شمار می‌آید و در سیاست‌گذاری‌های کلان سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ و در برنامه‌های پنج ساله توسعه کشور، مورد توجه قرار گرفته است. همچنین در اسناد بالادستی وزارت آموزش و پرورش، هم در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و هم در برنامه درسی ملی، درس تربیت‌بدنی در کنار تربیت دینی، عقلانی، و عاطفی-اجتماعی مورد توجه قرار گرفته است و بر اهمیت توسعه ورزش مدارس تأکید شده است. علی‌رغم ارتقا شاخص‌های کمی ورزش دانش‌آموزی در طول برنامه‌های توسعه کشور و توجه ویژه به ورزش دانش‌آموزی در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و همچنین ارتقا ساختاری تربیت‌بدنی در وزارت آموزش و پرورش و اجرای برنامه‌ها، فعالیت‌ها و طرح‌های متنوع در معاونت تربیت‌بدنی و سلامت، به دلیل ناکارایی برنامه‌های فعلی، جزیره‌ای عمل کردن و نداشتن یک مدل و نقشه نظام‌مند کلی‌نگر، ورزش دانش‌آموزی با کاستی‌های فراوانی روبروست و توسعه نیافته است. تحقیقات بسیاری در مورد ابعاد مختلف ورزش دانش‌آموزی کشور انجام گرفته است که هیچ‌کدام رویکرد کلان و مبتنی بر طراحی الگوی توسعه را در پیش نگرفته‌اند. فندرسکی (۲۰۱۶)، خوش‌سیما (۲۰۱۶)، سید کریمی (۲۰۱۶) و وحدانی (۲۰۱۷) به تدوین استراتژی‌های ورزش دانش‌آموزی پرداخته‌اند. جعفریانی (۲۰۱۴)، حیدری (۲۰۱۶) و نظری (۲۰۱۷) برنامه‌ها و فعالیت‌های اجرایی معاونت تربیت‌بدنی و سلامت را بررسی کرده‌اند. برخی مطالعات نیز به بررسی وضعیت ورزش دانش‌آموزی در سطح ملی و مدارس پرداخته‌اند، اما همه آنها بدون بررسی بسترها، شرایط و ظرفیت‌های بومی و منطقه‌ای، برنامه‌هایی را پیشنهاد کرده‌اند و همچنین کمبود امکانات و فضاهای ورزشی، کمبود نیروهای متخصص، کمبود منابع مالی، کمبود آموزش و تحقیقات و عدم استفاده صحیح از فناوری را از عوامل مهم بازدارنده توسعه ورزش دانش‌آموزی ذکر کرده‌اند. مؤلفه‌ها و شاخص‌های کمی و عینی متعددی نیز در سند تفصیلی نظام جامع توسعه تربیت‌بدنی و ورزش کشور (۱۳۸۳)، مانند منابع انسانی، قوانین و مقررات، فناوری اطلاعات و ارتباطات، مدیریت و برنامه‌ریزی، تحقیق و توسعه، استاندارد و ارزیابی، امکانات زیرساختی و تجهیزات ورزشی مطرح شده‌اند. در

---

1. Bocarro et al.

2. Anna & Michalis

صورتی که چنین شاخص‌هایی در ورزش دانش‌آموزی بسیار اندک و عمدتاً کیفی یا در دراز مدت قابل ارزیابی هستند. بنابراین تاکنون شاخص‌هایی برای سیاست‌گذاری و توسعه ورزش دانش‌آموزی شناسایی و به مدیریت عالی ورزش وزارت آموزش و پرورش معرفی نشده است تا مبنایی علمی و اجرایی در این باره فراهم شود. ضمناً مطالعات انجام شده چه در قالب تولیدات علمی و چه به عنوان مطالعات تفصیلی، الگویی برای توسعه ورزش دانش‌آموزی ارائه نداده‌اند و مشخص نشده است که چگونه می‌توان سیاست‌ها و اهداف مصوب ورزش مدارس را تحقق بخشید و برای تحقق این اهداف در مدارس باید بر کدام محورهای توسعه، برنامه‌ها و فعالیت‌ها تأکید بیشتری شود.

مطالعات خارجی عمدتاً بر توسعه مشارکت ورزشی دانش‌آموزان تمرکز کرده‌اند و یا این‌که توسعه ورزش دانش‌آموزی را به عنوان بخشی از چارچوب یا مدل توسعه ورزش در نظر گرفته‌اند. راستوگی و شرما^(۲۰۱۷) با بررسی وضعیت توسعه تربیت‌بدنی در مدارس کشورهای مختلف بیان کردند اگر چه در اکثر کشورها، شیوه‌ها و برنامه‌های مثبتی در زمینه توسعه ورزش مدارس وجود دارد، اما با این حال برنامه منسجم و یکپارچه‌ای به منظور توسعه ورزش در مدارس مشاهده نمی‌شود و شواهد زیادی از شکست برنامه‌های توسعه ورزش در مدارس وجود دارد. مکینتاش و لیدل^(۲۰۱۴) و مکینتاش و فورنریس^(۲۰۱۶) اشاره کردند کشورهای فردگرایی اروپایی به طرز قابل توجهی دارای سیستم‌های توسعه ورزش متفاوتی در مدارس، دولت محلی و جامعه می‌باشند و پیشنهاد کردند برنامه توسعه ورزش دانش‌آموزی باید بر مشارکت جمعی از طریق ارتباطات مدرسه و باشگاه‌های ورزشی و جامعه مبتنی باشد و تأکید بر مشارکت هرچه بیشتر دانش‌آموزان در ورزش مدرسه باشد. سوتیریادو^(۲۰۰۸) در ارائه چارچوب توسعه ورزش استرالیا، ابعاد ذینفعان، برنامه‌ها، فرآیندها و مسیرهای توسعه ورزش را مورد تأکید قرار داد و بیان کرد که توسعه ورزشکاران مهمترین بخش توسعه ورزش است و نقش ذینفعان و به کارگیری برنامه‌ها، فرآیندها و مسیرهای مشخص برای توسعه ورزشکاران ضروری است. کهینده و آدودو^(۲۰۱۱) با تحلیل مفهومی توسعه ورزش مدارس در نیجریه بیان کردند به دلیل عدم وجود یک سیاست و برنامه کلان از طرف وزارت آموزش و پرورش، ورزش مدارس در نیجریه توسعه نیافته است. یانگ و همکاران^(۲۰۱۸) اشاره کردند بهتر است دولت‌ها سیاست‌های ورزشی را با مشارکت سازمان‌های ورزشی، متخصصان و مدارس اتخاذ نمایند، زیرا از این طریق مشارکت ذینفعان در سیاست‌ها و برنامه‌های توسعه ورزش افزایش یافته و احتمال موفقیت آنها نیز بیشتر می‌شود. وی

-
1. Rastogi & Sharma
  2. Mackintosh & Liddle
  3. MacIntosh & Forneris
  4. Sotiriadou
  5. Kehinde & Adodo
  6. Yong et al.

و همکاران^۱ (۲۰۱۰) عوامل منابع انسانی با کیفیت، ارتباط و همکاری مدارس با سازمان‌های ورزشی منطقه‌ای، استانی و ملی، امکانات، تجهیزات و زیرساخت‌های ورزشی با استانداردهای جهانی را برای توسعه ورزش مدارس کانادا پیشنهاد کردند. کومووا و همکاران^۲ (۲۰۱۵) الزامات توسعه ورزش مدارس در روسیه را امکانات، تجهیزات و زیرساخت‌های ورزشی مناسب، معلمان و مربیان ورزش متخصص، مشارکت و مسئولیت‌پذیری بیشتر والدین و جامعه و افزایش ساعت درس تربیت‌بدنی در مدارس بیان کردند. ولتی و کوهن^۳ (۲۰۱۶) عناصر حیاتی برای تحقق موفقیت‌آمیز توسعه ورزش را برنامه‌ریزی استراتژیک، ارتباط سازمان‌های ورزشی ملی و منطقه‌ای، مشخص کردن نقش‌ها و مسئولیت‌های سازمان‌های ورزشی ملی و منطقه‌ای، کار تیمی ذینفعان و ارزیابی مستمر از اجرای فرآیندهای توسعه ورزش بیان کردند.

معاونت تربیت‌بدنی و سلامت وزارت آموزش و پرورش در حکم یکی از متولیان اصلی ورزش تربیتی و آموزشی در دانش‌آموزان، ماموریت دارد تا درس تربیت‌بدنی را در چارچوب سند تحول بنیادین، برنامه درس ملی و اهداف و سیاست‌های وزارت آموزش و پرورش توسعه دهد. بنابراین ضروری است با استفاده از ظرفیت‌های سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و سایر اسناد بالادستی برنامه و مدل توسعه ورزش دانش‌آموزی ارائه شود تا تحولی اساسی در ورزش دانش‌آموزی ایجاد شود، زیرا کوتاه‌ترین و مفیدترین راه توسعه ورزش کشور سرمایه‌گذاری در ورزش دانش‌آموزی به عنوان پایگاه اولیه توسعه ورزش همگانی و قهرمانی است. لیکن بررسی پژوهش‌های این حوزه نشان می‌دهد در خصوص مدل‌سازی در حوزه ورزش دانش‌آموزی علی‌رغم اقدامات انجام شده، بیشتر مطالعات به جزئیات سیاست‌ها و بر مشارکت ورزشی متمرکز شده‌اند. در زمینه مدل‌سازی؛ در ایران تحقیقات به مدل‌سازی در زمینه توسعه ورزش دانش‌آموزی نپرداخته‌اند و بیشتر بر ورزش همگانی و قهرمانی متمرکز شده‌اند. در مطالعات خارجی نیز مدل‌سازی‌های انجام شده عمدتاً بر توسعه مشارکت متمرکز شده‌اند و کمتر به ابعاد موثر در توسعه ورزش دانش‌آموزی پرداخته‌اند.

مطالعات قبلی کمتر جنبه کاربردی و اکتشافی داشته‌اند و همچنین در ارتباط با ورزش دانش‌آموزی، هیچ پژوهشی به ارائه عوامل و مدل توسعه نپرداخته است. این پژوهش در تلاش برای حل این محدودیت‌ها توسط منتقل کردن فرایندهای پویای دخیل در توسعه ورزش دانش‌آموزی، ذینفعان دخیل، استراتژی‌ها و برنامه‌های توسعه ورزش دانش‌آموزی، و اثرات اجرای این استراتژی‌ها بر توسعه ورزش دانش‌آموزی از طریق ایجاد مسیرهایی برای مشارکت در ورزش است. بنابراین هدف از این پژوهش تدوین مدلی مناسب و متناسب با ساختار ورزش دانش‌آموزی بر اساس نظر صاحب‌نظران

-
1. Way et al.
  2. Komova et al.
  3. Welty & Cohen

حوزه ورزش دانش آموزی است. چارچوب مفهومی انتخاب شده برای مدلسازی در این پژوهش براساس مطالعه نظری (کتابخانه‌ای و اسنادی) و با توجه به وضعیت فعلی ورزش دانش‌آموزی و با در نظر گرفتن مشکلات و چالش‌ها و متناسب با اهداف عالی تعلیم و تربیت و اسناد بالا دستی (سند چشم‌انداز ۱۴۰۴، سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، برنامه ملی درسی، و برنامه ششم توسعه) و مطالعه تجربی (مصاحبه) تدوین شده است و شامل پنج منظر اصلی؛ ذینفعان، استراتژی‌ها، فرایندها، مسیرها و پیامدهای توسعه ورزش در حوزه ورزش دانش‌آموزی است. مدل نظری شناسایی شده (شکل ۱) توسط صاحب‌نظران و از طریق پرسش‌نامه مورد ادراک قرار گرفت و به صورت مدل معادلات ساختاری (شکل ۲) تبیین و تأیید شد.

شکل ۱- مدل مفهومی پژوهش

روش‌شناسی پژوهش

روش پژوهش از نوع توصیفی-تحلیلی بود که به شکل میدانی انجام گرفت. جامعه آماری پژوهش شامل کارشناسان معاونت تربیت‌بدنی و سلامت وزارت آموزش و پرورش، ادارات کل استان‌ها، مناطق و شهرستان‌ها، کارکنان فدراسیون ورزش‌های دانش‌آموزی و معلمان تربیت‌بدنی بودند. نمونه آماری پژوهش به تعداد قابل کفایت جهت مدل‌سازی معادلات ساختاری در محیط نرم‌افزار PLS به تعداد ۱۰ تا ۲۰ برابر مجموع ابعاد متغیرهای اصلی (داوری و رضازاده، ۲۰۱۷: ۴۸-۲۵)- در این پژوهش ۱۶۹ نفر انتخاب و به روش هدفمند و در دسترس (بر مبنای تخصص و تجربه) مورد نظرخواهی قرار گرفت. ابزار پژوهش شامل پرسش‌نامه محقق‌ساخته در دو بخش مشخصات توصیفی و سؤالات تخصصی بود. استخراج عامل‌ها، مؤلفه‌ها و گویه‌های اولیه با بررسی مبانی و پیشینه از طریق مطالعه اسناد، کتاب‌ها و مقالات شامل منابع داخلی و خارجی متغیرها و شاخص‌های مربوط به توسعه ورزش دانش‌آموزی شناسایی و انتخاب شد. برای بررسی متغیرهای شناسایی شده و اکتشاف بیشتر در زمینه پژوهش از مصاحبه نیمه‌هدایت شده از متخصصان حوزه ورزش دانش‌آموزی استفاده شد. پرسش‌نامه نهایی در ۸۱ گویه که با روش لیکرت و با ارزش‌گذاری پنج‌گزینه‌ای (بسیار کم، کم، تاحدی، زیاد، بسیار زیاد) تهیه گردید. روایی صوری و محتوایی آن توسط ۱۴ نفر از متخصصین شامل ۷ نفر از اساتید دانشگاه و ۷ نفر از مدیران ورزش دانش‌آموزی بررسی و پایایی پرسش‌نامه نیز با روش آلفای کرونباخ ($\alpha = 0/92$) تأیید شد. علاوه بر این، پرسش‌نامه با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول و دوم بررسی و در پنج بعد تأیید شد. ابعاد این پرسش‌نامه شامل بعد دینفعان (۱۰ گویه)، بعد استراتژی‌ها (۳۳ گویه)، بعد فرآیندها (۱۵ گویه)، مسیرها (۱۵ گویه) و بعد پیامدهای توسعه (۸ گویه) است. در قسمت تحلیل داده‌ها از روش مدل‌سازی معادلات ساختاری با رویکرد حداقل مربعات جزئی و با استفاده از نرم‌افزار Smart PLS 3، برای بررسی همه جانبه مدل مفهومی پژوهش بهره گرفته شد.

نتایج

در ابتدا مشخصات نمونه آماری پژوهش در جدول ۱ توصیف شده است. توصیف ویژگی‌های فردی نمونه پژوهش از نظر محل اشتغال نشان داد، بیشترین فراوانی مربوط به معلمان (۳۳/۷ درصد) و کمترین فراوانی مربوط به حوزه ستادی (۸/۴ درصد) بود. از نظر وضعیت جنسیت، (۵۶ درصد) از افراد نمونه مرد و (۴۲ درصد) زن بودند. همچنین بیشتر اعضای نمونه مدرک کارشناسی ارشد (۵۴/۲ درصد) داشتند.

جدول ۱- توصیف مشخصات نمونه آماری پژوهش

مؤلفه		ویژگی					حوزه فعالیت
۲۴۹ نفر	معلم تربیت بدنی	فدراسیون ورزش‌های دانش‌آموزی	سرگروه آموزشی استان	کارشناس تربیت بدنی شهرستان‌ها و مناطق	معاونت تربیت بدنی ادارات کل	حوزه ستادی معاونت تربیت بدنی	
	۸۴	۲۴	۳۹	۵۸	۲۳	۲۱	
	۳۳/۷	۹/۶	۱۵/۷	۲۳/۳	۹/۲	۸/۴	
		دکتری	دانشجوی دکتری	کارشناسی ارشد	کارشناسی	کاردانی	فراوانی درصد
		۱۲	۳۷	۱۳۵	۶۲	۳	
		۴/۸	۱۴/۹	۵۴/۲	۲۴/۹	۱/۲	
				مرد	زن	فراوانی درصد	جنسیت
				۱۳۹	۱۱۰		
				۵۵/۸	۴۴/۲		

برای تأیید روایی ابزار اندازه‌گیری از سه نوع روایی استفاده شد: روایی محتوا، روایی همگرا (AVE) و روایی واگرا. روایی محتوا با نظرسنجی خبرگان مورد تأیید قرار گرفت. برای تعیین پایایی پرسش‌نامه نیز از دو معیار (ضریب آلفای کرونباخ و ضریب پایایی مرکب) استفاده شد. در جدول ۲ و ۳ نتایج پایایی، روایی همگرا و روایی واگرا به طور کامل آورده شده است.

جدول ۲- ضرایب پایایی و روایی همگرا متغیرهای پژوهش

عوامل	روایی همگرا	پایایی ترکیبی	آلفای کرونباخ	ابعاد	روایی همگرا	پایایی ترکیبی	آلفای کرونباخ	
استراتژی‌های توسعه ورزش دانش‌آموزی				توسعه برنامه درس تربیت‌بدنی	۰/۷۲	۰/۹۱	۰/۸۷	
				کیفیت‌بخشی درس تربیت‌بدنی	۰/۶۹	۰/۹۰	۰/۸۵	
				توسعه ورزش قهرمانی	۰/۷۰	۰/۹۰	۰/۸۶	
				دانش‌آموزان توسعه ورزش همگانی و فعالیت‌ها	۰/۶۶	۰/۹۰	۰/۸۷	
		۰/۶۸	۰/۹۷	۰/۹۷	توسعه مدیریت عملکرد	۰/۷۶	۰/۹۲	۰/۸۹
				ارتقای کیفی فضا و تجهیزات ورزشی	۰/۹۱	۰/۹۷	۰/۹۷	
				توانمندسازی منابع انسانی	۰/۷۳	۰/۹۱	۰/۸۸	
				توسعه سواد حرکتی	۰/۸۴	۰/۹۵	۰/۹۳	
فرآیندهای توسعه ورزش دانش‌آموزی				فرایند جذب	۰/۷۸	۰/۹۴	۰/۹۳	
				فرایند حفظ	۰/۷۴	۰/۹۳	۰/۹۱	
				فرایند پرورش	۰/۷۳	۰/۹۳	۰/۹۱	
مسیرهای توسعه ورزش دانش‌آموزی				مشارکت پرورشی	۰/۶۹	۰/۹۲	۰/۸۹	
				مشارکت همگانی	۰/۶۷	۰/۹۱	۰/۸۷	
				مشارکت قهرمانی	۰/۷۸	۰/۹۴	۰/۹۲	
ذینفعان ورزش دانش‌آموزی				ذینفعان اولیه	۰/۴۸	۰/۸۲	۰/۷۳	
				ذینفعان ثانویه	۰/۶۸	۰/۸۹	۰/۸۴	
پیامدهای توسعه ورزش دانش‌آموزی	۰/۶۵	۰/۹۳	۰/۹۲					

جدول ۳- روایی واگرای متغیرهای پژوهش

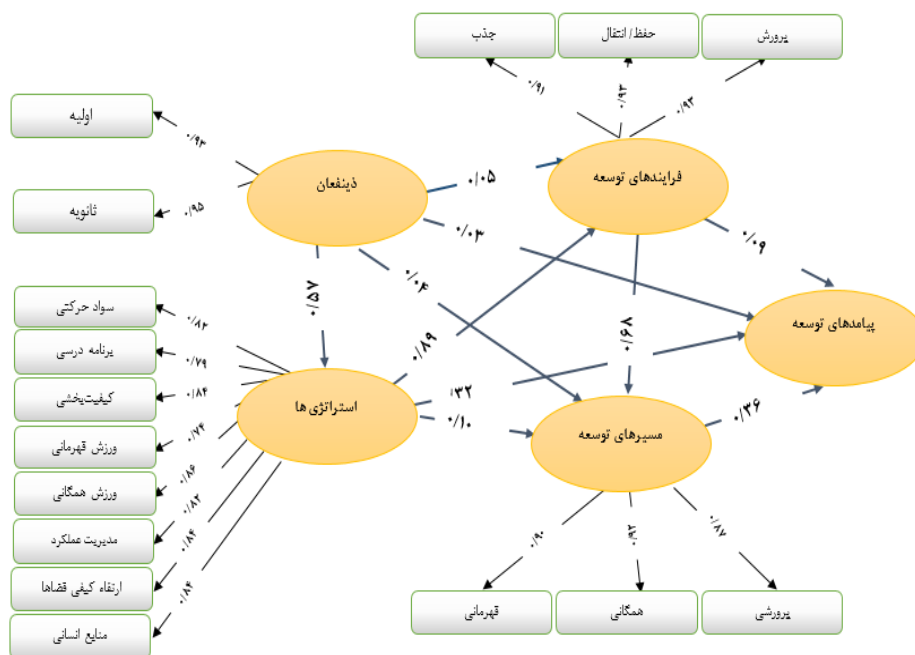
ماتریس	مشارکت پرورشی	ارتقا کیفی تجهیزات	دینفعان اولیه	توسعه برنامه	تقویت منابع انسانی	توسعه سواد حرکتی	توسعه ورزش قهرمانی	توسعه مدیریت عملکرد	توسعه ورزش همگانی	دینفعان ثانویه	قرایند جذب	قرایند حفظ انتقال	مشارکت قهرمانی	مشارکت همگانی	قرایند پرورش	پیامدهای توسعه	کیفیت‌بخشی
مشارکت پرورشی	۰/۸۳																
ارتقا کیفی تجهیزات		۰/۵۸															
دینفعان اولیه			۰/۳۲														
توسعه برنامه				۰/۵۳													
تقویت منابع انسانی					۰/۷۷												
توسعه سواد حرکتی						۰/۷۰											
توسعه ورزش قهرمانی							۰/۳۶										
توسعه مدیریت عملکرد								۰/۹۱									
توسعه ورزش همگانی									۰/۸۴								
دینفعان ثانویه										۰/۸۷							
قرایند جذب											۰/۸۱						
قرایند حفظ انتقال												۰/۸۲					
مشارکت قهرمانی													۰/۴۳				
مشارکت همگانی														۰/۴۳			
قرایند پرورش															۰/۸۸		
پیامدهای توسعه																۰/۸۶	
کیفیت‌بخشی																	۰/۸۳

بر اساس نتایج خروجی‌های نرم‌افزار در جدول‌های ۲ و ۳، ابزار اندازه‌گیری از روایی (محتوا، همگرا و واگرا) و پایایی مناسب برخوردار است. در نهایت با استفاده از جدول ۴ برازش کلی مدل آورده شده است. برازش کلی مدل با توجه به مقدار $0/723$ در سطح قوی برآورد شد.

جدول ۴- برازش کلی مدل تحقیق

سازه‌ها	ذینفعان اولیه	ذینفعان ثانویه	توسعه برنامه درس تربیت بدنی	تربیت بدنی	کیفیت بخشی درس تربیت بدنی	تجهیزات ورزشی	ارتقای کیفی فضا و	تقویت و توانمندسازی منابع انسانی	دانش‌آموزی ورزش قهرمانی	دانش‌آموزی	توسعه ورزش همگانی دانش‌آموزی	توسعه سواد حرکتی
مقدار میانگین مقادیر اشتراک	۰/۴۸	۰/۶۸	۰/۷۲	۰/۶۹	۰/۹۱	۰/۷۳	۰/۶۶	۰/۷۰	۰/۸۴	۰/۷۰	۰/۸۴	
معیار واریانس تعیین شده	۰/۸۷	۰/۹۱	۰/۶۲	۰/۷۱	۰/۷۶	۰/۷۰	۰/۷۳	۰/۵۵	۰/۶۷	۰/۵۵	۰/۶۷	
سازه‌ها	توسعه مدیریت عملکرد	فرایند جذب	فرایند حفظ انتقال	فرایند پرورش	مشارکت پرورشی	مشارکت قهرمانی	مسیر مشارکت	مسیر مشارکت همگانی	پیامدهای توسعه	پیامدهای توسعه	پیامدهای توسعه	
مقدار میانگین مقادیر اشتراک	۰/۷۶	۰/۷۸	۰/۷۴	۰/۷۳	۰/۶۹	۰/۷۸	۰/۶۷	۰/۶۵	۰/۶۷	۰/۶۵	۰/۶۷	
معیار واریانس تعیین شده	۰/۶۷	۰/۸۴	۰/۸۷	۰/۸۸	۰/۷۷	۰/۸۱	۰/۸۴	۰/۵۴	۰/۶۷	۰/۵۴	۰/۶۷	

$GOF = \sqrt{0.722 \times 0.726} = 0.723$ ، با توجه به آن که معیار نامبرده برابر ۰/۷۲۳ است، بنابراین برازش کلی مدل در حد "بسیار قوی" مورد تأیید قرار می‌گیرد.

شکل ۲- مدل ساختاری توسعه ورزش دانش‌آموزی

بر اساس شکل ۲ در عامل ذینفعان ورزش دانش‌آموزی هر دو مؤلفه (ذینفعان اولیه و ذینفعان ثانویه) دارای نقش معناداری در تبیین ذینفعان ورزش دانش‌آموزی هستند، به طوری که به ترتیب مؤلفه‌های ذینفعان ثانویه (۰/۹۵) و ذینفعان اولیه (۰/۹۳) بیشترین نقش را در تبیین ذینفعان توسعه ورزش دانش‌آموزی دارند. در عامل استراتژی‌های ورزش دانش‌آموزی به ترتیب هر هشت مؤلفه ارتقاء کیفی فضا و تجهیزات ورزشی (۰/۸۷)، توسعه ورزش همگانی و فعالیت‌ها (۰/۸۶)، کیفیت‌بخشی درس تربیت بدنی (۰/۸۴)، تقویت و توانمندسازی منابع انسانی (۰/۸۴)، توسعه ورزش قهرمانی دانش‌آموزان (۰/۷۴)، توسعه مدیریت عملکرد در معاونت تربیت بدنی و سلامت (۰/۸۲)، توسعه سواد حرکتی و سبک زندگی سالم و فعال در دانش‌آموزان (۰/۸۲) و توسعه برنامه درس تربیت بدنی (۰/۷۹) دارای نقش معناداری در تبیین استراتژی‌های ورزش دانش‌آموزی بودند. در عامل فرآیندهای توسعه ورزش نیز مشخص شد به ترتیب هر سه مؤلفه فرآیند پرورش (۰/۹۳)، فرآیند حفظ و انتقال (۰/۹۳) و فرآیند جذب (۰/۹۱) بیشترین نقش را در تبیین عوامل فرآیندهای توسعه ورزش دانش‌آموزی دارند. در عامل مسیرهای توسعه ورزش دانش‌آموزی به ترتیب هر سه مؤلفه مشارکت همگانی (۰/۹۲)، مشارکت قهرمانی (۰/۹۰) و مشارکت پرورشی (۰/۸۷) بیشترین نقش را در تبیین مسیرهای توسعه ورزش دانش‌آموزی دارند.

جدول ۵- نتایج فرضیه های مدل نهایی توسعه ورزش دانش‌آموزی

معیار میزان اثر	ضریب معنی‌داری	ضریب مسیر	فرضیه های پژوهش
۰/۰۰۱	۱۰/۳۳	۰/۵۷	استراتژی‌های توسعه ورزش دانش‌آموزی <--
۰/۱۸۲	۱/۳۴	-۰/۰۵	فرآیندهای توسعه ورزش دانش‌آموزی <--
۰/۴۴۷	۰/۷۳۴	۰/۰۴	مسیرهای توسعه ورزش دانش‌آموزی <--
۰/۵۶۰	۰/۵۶۵	۰/۰۳	پیامدهای توسعه <--
۰/۰۰۱	۳۲/۴۷	۰/۸۹	استراتژی‌های ورزش دانش‌آموزی <--
۰/۳۱۵	۱/۰۵	۰/۱۰	استراتژی‌های ورزش دانش‌آموزی <--
۰/۰۰۴	۲/۸۱۱	۰/۳۲	استراتژی‌های ورزش دانش‌آموزی <--
۰/۰۰۱	۸/۱۲۰	۰/۶۸	فرآیندهای توسعه ورزش دانش‌آموزی <--
۰/۴۵۶	۰/۷۸۴	۰/۰۹	فرآیندهای توسعه ورزش دانش‌آموزی <--
۰/۰۰۱	۳/۸۴۸	۰/۳۶	مسیرهای توسعه ورزش دانش‌آموزی <--

مطابق با جدول ۵ و بر اساس تحلیل مسیر مشخص شد ذینفعان ورزش دانش‌آموزی به طور مستقیم دارای ارتباط مثبت و معناداری با استراتژی‌های ورزش دانش‌آموزی است؛ به طوری که ذینفعان ۵۷ درصد از استراتژی‌های ورزش دانش‌آموزی را تبیین می‌کنند. اما این متغیر به طور مستقیم بر روی سه متغیر فرآیندها، مسیرها و پیامدها اثر معناداری ندارد. در ادامه مشخص شد متغیر استراتژی‌های ورزش دانش‌آموزی به طور مستقیم دارای ارتباط مثبت و معناداری با فرآیندهای توسعه ورزش دانش‌آموزی (۸۹ درصد) و پیامدهای ورزش دانش‌آموزی (۳۲ درصد) است. به طوری که این متغیر ۸۹ درصد از متغیر فرآیندها و ۳۲ درصد از متغیر پیامدهای ورزش دانش‌آموزی را تبیین می‌کند. اما استراتژی‌های ورزش دانش‌آموزی با متغیر مسیرهای ورزش دانش‌آموزی به طور مستقیم ارتباط معناداری ندارد. سپس نتایج نشان داد فرآیندهای توسعه ورزش دانش‌آموزی به طور مستقیم و معنادار ۶۹ درصد از تغییرات متغیر مسیرهای توسعه ورزش دانش‌آموزی را تبیین می‌کند، اما این متغیر به طور مستقیم ارتباط معناداری با پیامدهای توسعه ورزش دانش‌آموزی ندارد. در نهایت متغیر مسیرهای

توسعه ورزش دانش آموزی به طور مستقیم ارتباط مثبت و معناداری با پیامدهای ورزش دانش آموزی دارد و به میزان ۳۶ درصد از تغییرات آن را تبیین می کند.

بحث و نتیجه گیری

هدف از این پژوهش طراحی مدل توسعه ورزش دانش آموزی بود. بدین منظور مدل مفهومی تحقیق با استناد به مبانی نظری و پیشینه تحقیقات با پنج سطح ذینفعان، استراتژی‌ها، فرایندها، مسیرها و پیامدهای توسعه در حوزه ورزش دانش آموزی ارائه شد. در پژوهش حاضر جهت شناسایی عوامل و ابعاد مؤثر بر توسعه ورزش دانش آموزی و ارائه مدل، اسناد بالا دستی وزارت آموزش و پرورش و برنامه‌ها و فعالیت‌های در حال اجرای معاونت تربیت بدنی و سلامت وزارت آموزش و پرورش مورد توجه قرار گرفت. یکی از مهمترین نتایج این پژوهش ارائه الگوی مفهومی برای توسعه ورزش دانش آموزی بود. به طور کلی، نتایج نهایی پژوهش (مدل)، پیامدهای توسعه ورزش دانش آموزی را از طریق تدوین استراتژی‌ها به وسیله ذینفعان و با ارائه فرایندها و مسیرهای مناسب توسعه تأیید نمود. براساس نتایج، ذینفعان دارای اثر مستقیم و معناداری بر استراتژی‌های ورزش دانش آموزی است، اما اثر آن بر سه متغیر فرآیندها، مسیرها و پیامدهای توسعه معنادار نبود. رجوع به یافته‌های علمی قبلی در این زمینه نیز دلالت بر همسویی این یافته‌ها با پژوهش حاضر دارد. ابعاد ذینفعان اولیه و ثانویه، تبیین کننده ذینفعان ورزش دانش آموزی می باشند. ذینفعان ورزش افراد یا گروه‌هایی هستند که نقش آنها ارتقاء موفقیت برنامه‌ها، فعالیت‌ها و رویدادهای ورزشی مدارس است. ذینفعان اولیه افراد، گروه‌ها یا سازمان‌هایی هستند که به صورت مستقیم از عملکرد مدرسه متأثر شده و یا بر آن تأثیر می گذارند و وجود آنها برای اجرای برنامه‌ها و فعالیت‌های ورزش مدارس ضروری است. ذینفعان ثانویه^۲ نیز افراد، گروه‌ها یا سازمان‌هایی هستند که به صورت غیرمستقیم از عملکرد مدرسه متأثر شده و یا بر آن اثر می گذارند. در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش نیز «توجه به مشارکت و تعامل همه نهادها و عوامل سهیم و مؤثر در زمینه سلامت و تربیت بدنی متربیبان» به عنوان یکی از اصول اساسی در ساحت زیستی و بدنی ذکر شده است. نتایج تحقیقات مختلفی نشان داده است که ذینفعان اولیه و ثانویه از طریق تصویب استراتژی‌های توسعه ورزش (برنامه‌های توسعه دانش آموزان، امکانات و فضاهای ورزشی، معلمان و مدیریت و مسابقات/ رویدادها) و کمک به اجرای برنامه‌ها و همچنین نظارت بر آنها نقش دارند (هاتچینسون و بنت^۳، ۲۰۱۲: ۴۳۴-۴۴۷ و یانگ و همکاران، ۲۰۱۸). آستل^۴

1. Primary Stakeholders
2. Secondary Stakeholders
3. Hutchinson & Bennett
4. Astle

(۲۰۱۴) بیان می‌کند رابطه بین دینفعان، استراتژی‌ها، فرآیندها و مسیرها متقابل است و بیان داشت باید نقش و مسئولیت دینفعان دخیل در ورزش مدارس، اهداف و نیازهای برنامه‌ها و فعالیت‌ها، چگونگی ارتباطات داخلی دینفعان با یکدیگر و نحوه ارتباط آنها با برنامه‌ها و فعالیت‌های توسعه ورزش و چگونگی ایفای نقش آنها در فرایندها و مسیرهای ورزش مدارس مشخص و معین گردد که با نتایج پژوهش همسو بود؛ به طوری که دینفعان از طریق تدوین استراتژی‌ها و به طور غیر مستقیم بر فرایندها و مسیرهای توسعه تأثیر دارند.

بر اساس نتایج، استراتژی‌ها دارای اثر مستقیم و معناداری بر فرآیندها و پیامدهای ورزش دانش‌آموزی می‌باشد. اما استراتژی‌ها با متغیر مسیرهای توسعه ورزش دانش‌آموزی ارتباط معناداری ندارد. در تفسیر این یافته‌ها می‌توان گفت از آنجا که مدیریت بر فرایندهای جذب، حفظ و پرورش بیشتر از مسیرهای مشارکت کنترل و نظارت دارد و همچنین مسیرهای توسعه چند بخشی است و توسط بخش‌های گوناگون مدیریت می‌شود، بنابراین میزان نظارت و اثرگذاری بر فرایندها بیشتر از مسیرهای توسعه است. نتایج تحقیقات مختلفی نشان داده است وقتی استراتژی‌ها متناسب با شرایط و فرایندهای مناسب تدوین شوند، پیامدهای توسعه حاصل خواهند شد (سوتربادو و همکاران، ۲۰۰۸: ۲۷۲-۲۴۷ و شیلبری و همکاران، ۲۰۰۸: ۲۱۷-۲۲۳). استراتژی‌های توسعه ورزش، برنامه‌ها و شیوه‌هایی هستند که توسط دینفعان توسعه ورزش برای توسعه موفق ورزش به کار می‌روند. استراتژی‌ها از طرح‌ها، اهداف، ابزارها و فعالیت‌هایی به منظور توسعه دانش‌آموزان، امکانات، معلمان ورزش، مدیران، مسابقات و رویدادها تشکیل شده‌اند. با توجه به نتایج، ابعاد ارتقاء فضاهای ورزشی و توسعه سواد حرکتی، کیفیت‌بخشی و توسعه برنامه درس تربیت بدنی، توسعه ورزش همگانی و قهرمانی و توسعه مدیریت عملکرد و توانمندسازی منابع انسانی؛ تبیین‌کننده سطح استراتژی‌های توسعه ورزش دانش‌آموزی هستند.

توسعه سواد حرکتی و سبک زندگی سالم و فعال در دانش‌آموزان و ارتقاء کیفی فضا و تجهیزات ورزشی (ایمن سازی، استانداردسازی و حفظ و نگهداری) جزو اهداف کلیدی و استراتژیک معاونت تربیت بدنی و سلامت است و نقش مهمی در توسعه ورزش دانش‌آموزی دارد. همچنین وحدانی و همکاران (۲۰۱۶) توسعه سواد حرکتی دانش‌آموزان را همسو با برنامه درسی تربیت بدنی آموزش و پرورش بیان کردند. توسعه برنامه درس تربیت بدنی و کیفیت‌بخشی آن جزو اهداف استراتژیک معاونت تربیت بدنی و سلامت وزارت آموزش و پرورش است. راهکارهای ۶-۵، ۴-۱۵، ۶-۱ و ۸-۶ سند تحول بنیادین، طراحی و تدوین برنامه آموزشی متناسب با نیازها و نقش‌ها و کیفیت‌بخشی درس تربیت بدنی را به عنوان راهکارهای اساسی توسعه درس تربیت بدنی تعیین کرده است که همسو با نتایج پژوهش است.

توسعه گروه‌های آموزشی درس تربیت‌بدنی، تدوین برنامه درس تربیت‌بدنی دوره‌های مختلف تحصیلی، انطباق برنامه درس تربیت‌بدنی با اصول و مبانی علمی از جمله فعالیت‌های مرتبط با توسعه برنامه درس تربیت‌بدنی هستند که هم‌اکنون در دفتر تربیت‌بدنی و فعالیت‌های ورزشی وزارت آموزش و پرورش در حال اجرا هستند و می‌توانند زمینه‌ساز توسعه ورزش دانش‌آموزی شوند. اجرای المپیادهای ورزشی درون مدرسه‌ای، اجرای طرح حیاط پویا، برگزاری کانون‌های ورزشی درون و برون مدرسه‌ای و طرح تربیت‌بدنی با خانواده از جمله فعالیت‌های مرتبط با توسعه ورزش همگانی دانش‌آموزی هستند و همچنین برگزاری مسابقات قهرمانی دانش‌آموزان از سطح مدرسه تا کشوری، رقابت‌های ورزشی برون مدرسه‌ای در قالب مدرسه قهرمان و کانون قهرمان، اعزام دانش‌آموزان و تیم‌های ورزشی دانش‌آموزی به مسابقات بین‌المللی و افزایش تعداد دانش‌آموزان تحت پوشش برنامه‌های استعدادیابی ورزشی از فعالیت‌های مرتبط با توسعه ورزش قهرمانی دانش‌آموزان به حساب می‌آیند که هم‌اکنون نیز جزو استراتژی‌ها و برنامه‌های در حال اجرای دفتر تربیت‌بدنی و فعالیت‌های ورزشی وزارت آموزش و پرورش هستند و منطبق با راهکارهای ۱-۷ و ۱-۲ سند تحول بنیادین هستند. مدیریت عملکرد و تقویت و توانمندسازی منابع انسانی عملیاتی (معلمان تربیت‌بدنی) نقش بسیار مهمی در نیل به اهداف توسعه ورزش دانش‌آموزی دارد و متناسب با هدف شماره ۱۹ و راهکارهای ۲-۷ و ۴-۷ سند تحول بنیادین است که در آن استقرار نظام ارزشیابی و تضمین کیفیت در تعلیم و تربیت رسمی و عمومی ذکر شده است و همچنین همسو با نتایج وحدانی (۲۰۱۶) است که بیان داشت تقویت و توانمندسازی منابع انسانی (دوره‌ها، نشست‌ها، همایش‌ها، کارگاه‌های آموزشی) و توسعه مدیریت عملکرد معاونت تربیت‌بدنی و سلامت به عنوان دو هدف اساسی و کلیدی استراتژیک دفتر تربیت‌بدنی، مهمترین نقش را در توسعه ورزش دانش‌آموزی دارند.

نتایج نشان داد فرآیندها دارای اثر مستقیم و معناداری بر متغیر مسیرهای توسعه ورزش دانش‌آموزی است اما این متغیر ارتباط معناداری با پیامدهای توسعه ورزش دانش‌آموزی ندارد. فرایندهای توسعه ورزش دانش‌آموزی شامل سه فرایند جذب با هدف افزایش آگاهی و علاقه دانش‌آموزان به ورزش و افزایش مشارکت آنها، حفظ/انتقال با هدف شناسایی دانش‌آموزان مستعد، حفظ آنها و کمک به آنها برای به دست آوردن مهارت‌های مورد نیاز برای رسیدن به استانداردهای بالا و پرورش با هدف سازماندهی دانش‌آموزان و تیم‌های ورزشی و پرورش آنها برای موفقیت در سطح ورزش قهرمانی ملی و حتی بین‌المللی و تحویل آنها به تیم‌ها و فدراسیون‌های ورزشی است. نتایج برخی تحقیقات نشان می‌دهد تدارک فرآیندها و فرصت‌ها فقط یک بخش از معادله توسعه ورزش است و به همان اندازه چگونگی دستیابی مشارکت‌کنندگان به این فرصت‌ها از طریق ارائه مسیرهای مرتبط نیز مهم است. این امر نشان می‌دهد فرایندها و مسیرهای توسعه ورزش با هم ارتباط متقابل دارند و با هم کار

می‌کنند (دی بوسچر و همکاران؛ ۲۰۱۱: ۲۱۵-۱۸۵ و هولیهان و همکاران؛ ۲۰۱۱: ۴-۱). با توجه به نتایج، ابعاد جذب، حفظ/انتقال و پرورش، تبیین‌کننده سطح فرایندهای توسعه ورزش دانش‌آموزی هستند. محققان در مطالعه سازمان‌های ورزش ملی در آمریکا (گرین، ۲۰۰۵) و استرالیا (سوتریادو، ۲۰۰۸) یک سری از فرایندها، مسیرها و استراتژی‌ها را شناسایی کرده‌اند، تا مراحل کشف (شناسایی)، حفظ و پرورش مشارکت‌کنندگان در ورزش را درک کنند. سوتریادو و همکاران (۲۰۰۸) نیز فرایندی شامل سه مسیر مرتبط را برای مشارکت‌کنندگان پیشنهاد کردند که شامل جذب اولیه‌شان به یک ورزش، سپس انتقال و در نهایت پرورش در آن ورزش است. در نهایت متغیر مسیرهای توسعه اثر مستقیم و معناداری بر پیامدهای ورزش دانش‌آموزی دارد. با توجه به نتایج، ابعاد مشارکت پرورشی، مشارکت همگانی و مشارکت قهرمانی؛ تبیین‌کننده سطح مسیرهای توسعه ورزش دانش‌آموزی هستند. مسیرهای توسعه ورزش دانش‌آموزی ارائه فرصت‌های مشارکت به دانش‌آموزان با توجه به شرایط، امکانات و منابع مالی و انسانی مدارس است و شامل سه مسیر مشارکت پرورشی (مشارکت در ساعت درس تربیت‌بدنی)، مسیر مشارکت همگانی (مشارکت در طرح‌های ملی، المپیادهای ورزشی و فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی مدارس) و مسیر مشارکت قهرمانی (مشارکت در مسابقات ورزشی دانش‌آموزی در سطح مدارس، مناطق، استانی و کشوری) است. این مسیرها مشابه با مسیرهای ارائه شده توسط کهپنده (۲۰۱۱) برای توسعه ورزش مدارس نیجریه است. او اشاره کرد مسیرهای توسعه ورزش در مدارس نیجریه شامل برنامه آموزش، برنامه‌های ورزشی داخل مدرسه و برنامه‌های ورزشی خارج از مدرسه است. رس و همکاران^۵ (۲۰۱۶) نیز در بررسی ورزش انگلستان سه مرحله نمونه‌برداری، تخصصی‌سازی و سرمایه‌گذاری^۸ را به عنوان مسیر توسعه ورزشکاران جوان ذکر کردند، آنها همچنین بیان کردند برای یافتن مسیرهای توسعه ورزش در مدارس باید شرایط، امکانات و منابع مالی و انسانی مدارس به درستی بررسی شود. نستی^۹ اشاره می‌کند باید نیازها، علایق و انتظارات مشارکت‌کنندگان مورد توجه قرار گیرد و مسیرهای همراستای توسعه مربیان و ورزشکاران، ارائه‌دهندگان (باشگاه‌ها و مدارس) و امکانات و زیرساخت‌ها مورد توجه قرار گیرد.

-
1. De Bosscher et al.
  2. Houlihan et al.
  3. Green
  4. Sotiriadou
  5. Rees et al.
  6. Sampling
  7. Specializing
  8. Investing
  9. Nesti

پیامدها از مشارکت دینفعان با شکل‌دهی و اجرای استراتژی‌ها به دست می‌آیند. استراتژی‌ها برای توسعه مشارکت، دانش‌آموزان، معلمان، امکانات و زیرساخت‌ها ضروری هستند (دوین، ۲۰۱۳: ۲۷۹-۲۵۷، نیکولسون، ۲۰۱۱: ۲۹۴-۳۰۸ و آکر و همکاران^۳ ۲۰۱۱: ۳۲۰-۳۰۰). اگر دینفعان استراتژی‌های توسعه ورزش مدارس را به درستی تدوین کنند و فرایندها و مسیرهای مناسبی را ارائه دهند، پیامدهای توسعه ظهور خواهند کرد که شامل افزایش میزان مشارکت دانش‌آموزان در مسابقات و رویدادهای ورزشی (رشد)، شناسایی استعدادها و انتقال آنها به سطح ورزش قهرمانی (استعدادیابی)، افزایش آگاهی و علاقه والدین و خانواده‌ها به ورزش مدرسه (حمایت)، افزایش آگاهی جامعه و عمومیت ورزش دانش‌آموزی (نیمرخ عمومی)، توانایی جذب منابع مالی برای ورزش دانش‌آموزی (پشتیبانی دینفعان)، برگزاری مداوم رقابت‌ها و رویدادهای ورزشی دانش‌آموزی (ورزش همگانی و قهرمانی دانش‌آموزی) و عملکرد موفق دانش‌آموزان (پیشرفت ورزشی و تحصیلی) است.

بر پایه مدل حاضر می‌توان توسعه ورزش دانش‌آموزی را تحلیل کرد و به خوبی ظرفیت ابعاد مختلف اثرگذار بر توسعه ورزش دانش‌آموزی و جذب دانش‌آموزان به مشارکت بیشتر در ورزش مدارس را نشان داد. این مدل نمایش ساده‌ای از ساختار ورزش دانش‌آموزی است و در حد خود قادر به تبیین کارکرد ساخت‌های اساسی ورزش دانش‌آموزی است. این مدل شناختی جامع و کلان از عوامل کلیدی موثر و دخیل در توسعه ورزش دانش‌آموزی و چگونگی تعامل آنها با یکدیگر را فراهم می‌آورد و مدلی مناسب و بومی برای مطالعات بیشتر و دقیق‌تر در این حوزه است و می‌تواند برای توسعه ورزش دانش‌آموزی مبنای عمل قرار گیرد. به طور کلی، بر اساس یافته‌های پژوهش می‌توان گفت دینفعان توسعه ورزش با تدوین استراتژی‌ها و برنامه‌های ورزش مدارس و فراهم کردن فرایندهای جذب، حفظ و پرورش دانش‌آموزان در برنامه‌ها و فعالیت‌های ورزشی مدارس و ارائه مسیرهای مشارکت متنوع پرورشی، همگانی و قهرمانی مورد نیاز برای این برنامه‌ها و فعالیت‌ها و با در نظر داشتن علایق و انتظارات متنوع دانش‌آموزان، در واقع الزامات توسعه ورزش دانش‌آموزی را فراهم می‌کنند. زمانی که همه این الزامات فراهم و مهیا شدند فواید و پیامدهای ورزش دانش‌آموزی ظهور خواهند کرد. در نهایت باید بیان کرد توسعه ورزش دانش‌آموزی فرآیندی پویا است و برای تحقق آن، دینفعان، استراتژی‌ها، فرایندها و مسیرهای توسعه ورزش با هم عمل می‌کنند. از این رو پیشنهاد می‌شود سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان به هنگام تدوین سیاست‌ها و برنامه‌های توسعه ورزش دانش‌آموزی به دینفعان، استراتژی‌ها، فرایندها و مسیرهای توسعه ورزش توجه کنند و آنها را مد نظر قرار دهند.

-
1. Devine
  2. Nicholson
  3. Acker et al.

منابع

1. Acker, R. van, De Bourdeaudhuij, I., De Martelaer, K., Seghers, J., Kirk, D., Haerens, L., (2011). A Framework for Physical Activity Programs within School-Community Partnerships. *Quest*, 63(3), 300-320.
2. Anna H, Michalis S., (2018). School-based sports development and the role of NSOs as 'boundary spanners': benefits, disbenefits and unintended consequences of the Sporting Schools policy initiative. *Sport, Education and Society*, 23(4), 367-380.
3. Astle, A. M. (2014). Sport development – plan, programme and practice: A case study of the planned intervention by New Zealand Cricket into cricket in New Zealand. (Unpublished doctoral dissertation). Massey University, New Zealand.
4. Bloyce, D., A. Smith. (2010). Youth Sports Development: Physical Education, School Sport and Community Club Links. In *Sport Policy and Development: An Introduction* .edited by D. Bloyce and A. Smith. London: Routledge.
5. Bocarro, J. N., Kanters, M., Cerin, E., Floyd, M. F., Casper, J., Suau, L. J., & Mckenzie, T. (2012). School sport policy and school-based physical activity environments and their association with observed physical activity in middle school children. *Journal of health & place*, 18(1), 31-38.
6. Breuer, C., Hallmann, K., Wicker, P. & Feiler, S. (2010). Socio-economic patterns of sport demand and ageing. *European review of ageing and physical activity*, 7(1), 60-71.
7. Davari, A. & Rezazadeh, A. (2017). *Structural Equation Modeling with PLS Software* .Tehran: Jahad University Press. Fourth Edition. (Persian).
8. De Bosscher, V., De Knop, P., Van Bottenburg, M., Shibli, S. (2006). A conceptual framework for analysing sports policy factors leading to international success. *European Sport Management Quarterly*, 6, 185–215.
9. Devine, C. (2013). "London 2012 Olympic Legacy: A Big Sporting Society?" *International Journal of Sport Policy and Politics*, 5 (2): 257–279.
10. Fendereski, J. (2016). Formulation of Sports Strategy of Schools in Golestan Province. (Unpublished master' thesis). Shomal University, Amol. (Persian).
11. Heydari, H. (2016). The Study of the Realization of the Goals and the Problems of the National Curriculum of Physical Education in Primary Schools in Rasht City. (Unpublished master' thesis). University of Guilan, Rasht. (Persian).
12. Houlihan, B. (2011). Sports development and young people. *Routledge Handbook of Sport Development* (pp. 1- 4). London and New York: Routledge.
13. Hutchinson, M., & Bennett, G. (2012). Core values brand building in sport: Stakeholder attitudes towards intercollegiate athletics and university brand congruency. *Sport Management Review*, 15(4), 434-447.
14. Kehinde, A., & Adodo, S. M. (2011). A conceptual Analysis of school sports Development in Nigeria. *African Research Review*, Vol. 5(5), 394-403.
15. Khoshsima, E. (2016). Formulation of strategies for the development of sporting Olympiads within the school from the viewpoint of physical education experts of Khorasan Razavi through SWOT model. (Unpublished master' thesis). Birjand University, Birjand. (Persian).
16. Komova, E., Litvinov, S., Skotnikova, A. (2015). Sport Education at Russian High Schools. *International Journal of Science Culture and Sport*, 3(2).

17. Macintosh, E., Arellano, A., & Forneris, T. (2016). Exploring the community and external agency partnership in sport-for-development programming. *European Sport Management Quarterly*, 16(1), 38-57.
18. Mackintosh, C., & Liddle, J. (2014). Emerging school sport development policy, practice and governance in England: Big society, autonomy and decentralization. *International Journal of Primary, Elementary and Early Years Education*, 43, 603-620.
19. Mahmodi, H. (2017). Identify effective factors in the development of school sports. Master's thesis, physical education and sport Sciences College, University of Mazandaran. (Persian).
20. Nazari, R. (2017). Strategic Perspective for the Development of Sport in the School Olympiads in Isfahan Province. *Research on Educational Sport*, 5(13): 231-48. (Persian).
21. Nicholson, M., Hoye, R., & Houlihan, B. (2011). Participation in Sport: International Policy Perspectives. *International Journal of Sport Policy and Politics*, 3(1), 145-147.
22. Pot, N., Schenk, N., & Hilvoorde, I. van (2014). School sports and identity formation: socialization or selection? *European Journal of Sport Science*, 14 (5), 484-491.
23. Rastogi, P., Sharma, K. (2017). A Review of physical education status in school education system. *Indian journal of applied research*, 7(7), 79-96.
24. Rees, T., Hardy, L., Abernathy, B., Gullrich, A., Cote, J., Woodman, T., Montgomery, H., Laing, S., Warr, C. (2016). The Great British Medalists Project: A Review of Current Knowledge on the Development of the World's Best Sporting Talent. *Sports Med* 46, 1041-1058.
25. Schulenkorf, N. (2017). Managing sport-for-development: Reflections and outlook. *Sport Management Review*, 20, 243-251.
26. Seyd Karimi, A., Fatehi, B. (2016). Formulation of strategies for the development of school sports of the Islamic Republic of Iran. *Journal of Physical Education Studies and Sport Sciences*, 1 (2), 12-26. (Persian).
27. Sherry, E., Schulenkorf, N., & Chalip, L. (2015). Managing sport for social change: The state of play. *Sport Management Review*, 18(1), 1-5.
28. Shilbury, D., Sotiriadou, K., & Green, B. C. (2008). Sport development. Systems, policies and pathways: An introduction to the special issue. *Sport Management Review*, 11 (3), 217- 223.
29. Sotiriadou, K., Shilbury, D., Quick, Sh. (2008). The attraction, retention/transition, and nurturing process of sport development: Some Australian evidence. *Journal of sport management*, 22 (3), 247-272.
30. Svensson, P.G., Hancock, M.G., & Hums, M.A. (2017). Elements of capacity in youth development nonprofits: An exploration study of urban sport for development and peace organizations. *Voluntas*, 28(5), 2053-2080.
31. Vahdani, M., Hamidi, M., Khabiri, M., & Alidoust, E. (2016 spring & summer). Codification a Strategy Map of Physical Education and Sports Activities in Ministry of Education of Iran. *Research on Educational Sport*, 5(12): 17-36. (Persian).
32. Way, R., Repp, C., & Brennan, T. (2010). *Sport Schools in Canada: The future is here*. Vancouver, BC, Canada: Canadian Sport Centre.

33. Welty P. J., & Cohen, A. (2016). Research partnerships in sport for development and peace: Challenges, barriers, and strategies. *Journal of Sport Management*, 30, 282-297.
34. Yang, J., Susan Davies, S., Coxe, K., Hosea, H., Harvey, J., Singichetti, B., Guo, J. (2018). Qualitative Evaluation of High School Implementation Strategies for Youth Sports Concussion Laws. *Journal of Athletic Training*, 53(9).

ارجاع دهی

میرزایی کالار اکبر، همتی نژاد مهرعلی، رمضان‌نژاد رحیم. (۱۳۹۹). طراحی مدل توسعه ورزش دانش‌آموزی ایران. پژوهش در ورزش تربیتی، ۸(۱۸): ۴۱-۶۲. شناسه دیجیتال: 10.22089/res.2019.6508.1557

Mirzaei Kalar A, Hemmatinezhad M. A, Ramezanezhad R. (2020). Designing the Model of Student Sport Development in Iran. *Research on Educational Sport*, 8(18): 41-62. (Persian). DOI: 10.22089/res.2019.6508.1557

Designing the Model of Student Sport Development in Iran

A. Mirzaei Kalar¹, M. A. Hemmatinezhad²,
R. Ramezanezhad³

1. Ph. D Student of Sport Management, University of Guilan
2. Professor of Sport Management, University of Guilan (Corresponding Author)
3. Professor of Sport Management, University of Guilan

Received: 2018/10/16

Accepted: 2019/01/27

Abstract

The aim of this study was to designing the structural model of student sport development. The research method was Descriptive-analytical. The statistical population of the study consisted of experts of the physical education department and health in the Ministry of Education, general offices of provinces, cities and districts, Student Sports federation as well as physical education teachers. The number of 249 participants was selected in order to be interviewed to make a final model. The research instruments were a questionnaire made on the basis of theoretical study and an interview with experts. The validity of the instrument using the experts (content), Cronbach's alpha (reliability) and reliability factor (fit) was confirmed. To analyze the findings of structural equation modeling (software PLS) was used. The results revealed that the strategies, processes and pathways factors have a direct and significant effect on the development outcomes, and the stakeholders' factor also influence the development outcomes through strategies. Based on the results of the research, it can be noted that the student sport development is a dynamic process and stakeholders, strategies, processes and pathways of sport development should work together to achieve the development outcomes. Therefore, policymakers and planners are needed to consider the stakeholders, strategies, processes, and pathways of sport development through developing policies and programs for student sport development.

Keywords: Sport Development, Student Sport, Development Modeling, Development Outcomes

---

---

1. Email: akbar.mirzaei25@yahoo.com

2. Email: ma_hemati@yahoo.com

3. Email: ra.ramezanezhad@gmail.com